ECLI:LV:KUAT:2024:0209.C69409022.8.S
Lieta Nr. C69409022

SPRIEDUMS
Latvijas Republikas vārdā
Liepājā 2024. gada 9. februārī

Kurzemes apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija šādā sastāvā:
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Judīte Mauliņa
un tiesneši Ilja Grigorjevs un Liena Jansone
ar tiesas sēdes sekretāri Elīnu Ansuli
piedaloties prasītājas SIA /Nosaukums A/ pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Valsts amatpersona, atbildētāju /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/ pilnvarotajai pārstāvei zvērinātai advokātei Valsts amatpersona, trešās personas Ventspils novada pašvaldības pilnvarotajam pārstāvim /pers. D/,
izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu saistībā ar /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/ apelācijas sūdzību par Kurzemes rajona tiesas 2023. gada 14. februāra spriedumu SIA /Nosaukums A/ prasībā pret /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/, ar trešo personu Ventspils novada pašvaldību, par braucamā ceļa servitūta nodibināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2022. gada 21. septembrī SIA /Nosaukums A/ cēlusi tiesā prasību pret /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/ par braucamā ceļa servitūta nodibināšanu, lūdzot noteikt, ka atdalot no zemes vienības /Nosaukums B/, kadastra Nr. /numurs A/, zemes gabalu aptuveni 0,0360 ha un to pievienojot blakus esošai zemes vienībai /Nosaukums C/, kadastra Nr /numurs B/, atdalot no zemes vienības /Nosaukums B/ zemes gabalu aptuveni 0,0162 ha un to pievienojot blakus esošai zemes vienībai /Nosaukums D/, kadastra Nr /numurs C/, saglabājama dabā esošā ceļa teritorija piekļuvei nekustamā īpašuma /Nosaukums E/, kadastra Nr. /numurs D/, sastāvā esošai viensētai, nosakot reālservitūtu par labu viensētai /Nosaukums E/ uz ceļu no valsts vietējā autoceļa /valsts autoceļš/ (turpmāk - /valsts autoceļš/) un tālāk pa vēsturiski esošu ceļa teritoriju.

Prasība pamatota ar šādiem argumentiem.

[1.1] Pamatojoties uz Ventspils novada domes /datums/lēmumu Nr. 17 „Par nosacījumu izsniegšanu zemes ierīcības projekta izstrādei nekustāmā īpašuma /Nosaukums E/,/adrese/ sadalīšanai" un lēmuma pielikumā esošo Projekta izstrādes noteikumu 3.1.6. apakšpunktu Ventspils novada domē iesniegts SIA /Nosaukums F/ mērnieka /pers. E/ zemes ierīcības projekts (reģistrācijas Nr. /numurs/) nekustāmā īpašuma /Nosaukums E/ sadalīšanai, kura paskaidrojuma raksta 3. punktā norādīts, ka ir iespējams nodrošināt piekļuvi projektētajām zemes vienībām no valsts vietējā autoceļa /valsts autoceļš/ pa esošu ceļa teritoriju, kura var kalpot par pamatu ceļa servitūta nodibināšanai. Zemes ierīcības projekts apstiprināts ar Ventspils novada domes /datums/lēmumu Nr. 3. Atdalāmām zemes vienībām piešķirts kadastra Nr. /numurs B/, nosaukums /Nosaukums C/, un kadastra Nr. /numurs C/, nosaukums /Nosaukums D/, pielikuma 3.1. punktā uzdots noteikt piekļūšanas iespējas katrai zemes vienībai un teritoriju, kura var kalpot reālservitūta tiesības nodibināšanai.

Pēc projekta noteikumiem piekļūšana no /valsts autoceļš/ ir pa vēsturiski esošu ceļa teritoriju starp zemes vienību /Nosaukums B/ un /Nosaukums C/, un tālāk līdz īpašumam /Nosaukums E/.

[1.2] /datums/ atbildētāji lūdza Ventspils novada pašvaldībai atļauju atdalīt no īpašuma /Nosaukums B/ zemes vienības, ar kadastra Nr. /numurs A/, divus zemes gabalus aptuveni 0,0360 ha un 0,0162 ha platībā, un pievienot blakus esošo īpašumu /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ zemes vienībām. Ventspils novada domes /datums/lēmuma Nr. 13 „Par nosacījumu izsniegšanu zemes ierīcības projekta izstrādei nekustamo īpašumu /Nosaukums B/, /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ zemes vienību pārrobežu pārkārtošanai" pielikuma Nr. 1 2. punktā noteikts, ka atdalīšana un zemes robežu pārkārtošana veicama saglabājot dabā esošo ceļa teritoriju, piekļuvei īpašuma /Nosaukums E/ sastāvā esošai viensētai.

Projekta izstrādes laikā prasītājai liegta iespēja no valsts vietējā autoceļa piekļūt savam īpašumam, jo izmantotais ceļš ir slēgts, uz tā nelikumīgi uzstādīta barjera, kas atļauj piekļūt vienīgi zemes gabalam /Nosaukums C/, bet uz saimniecību /Nosaukums B/ izbūvēta atsevišķa piebrauktuve, kas līdzšinējos zemes plānos nebija paredzēta.

[1.3] 2022. gada 30. maijā atbildētājiem nosūtīts lūgums par iespēju vienoties un noslēgt savstarpēju līgumu par ceļa servitūta nodibināšanu.

Atbildētāju piedāvātā servitūta līguma projekta nosacījumi prasītājam nav pieņemami un ir pretrunā Ventspils novada domes noteikumiem, jo ceļa servitūts paredzēts kā personālservitūts, nevis reālservitūts, atbildētāji no tā paredzējuši gūt ienākumus, bezatlīdzības lietošana noteikta tikai piecus gadus.

Par iebildumiem atbildētāji informēti 2022. gada 9. augustā, lūdzot iesniegt reālservitūta projektu, bet atbilde nav saņemta.

[2] Rakstveida paskaidrojumos atbildētāji /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/ tiesā celto prasību neatzīst un lūdz to kā nepamatotu noraidīt.

[2.1] 2022. gada 18. janvārī SIA /Nosaukums A/no /pers. F/ nopirka nekustamo īpašumi /Nosaukums E/, kas sastāv no zemes 13,0411 ha un uz zemes esošām septiņām ēkām. Īpašuma tiesības zemesgrāmatā reģistrētas 2022. gada 8. februārī. Atbildētājs /pers. C/ netika informēts par pašvaldības pieņemtajiem lēmumiem un ierīcības projektu, kā arī uzaicināts uz apspriedi par ierīcības projektā paredzamajiem iespējamiem piekļuves ceļiem, tādējādi pārkāpjot Zemes ierīcības likuma 11. un 12. panta prasības. Atbildētāji /pers. B/ un /pers. A/ nebija atdalāmo zemes gabalu īpašnieki.

Ierīcības projektā norādīts tikai viens no iespējamiem piekļuves veidiem īpašumam /Nosaukums E/.

[2.2] Pašvaldība 2022. gada 11. augusta atbildē atbildētāju pārstāvei norādījusi, ka, atdalot no īpašuma /Nosaukums E/ divas zemes vienības, ierīcības projektā netika paredzēta reālservitūta nodibināšana īpašumam /Nosaukums B/.

Šobrīd īpašumu /Nosaukums D/, /Nosaukums C/ un /Nosaukums B/ īpašnieki no zemes robežu pārkārtošanas atteikušies.

[2.3] Iepriekšējais īpašuma /Nosaukums E/ īpašnieks servitūta līgumu neslēdza un neveica servitūta ceļa robežu noteikšanu īpašumos /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/, jo piekļuvei savam īpašumam lietoja ceļu pa iedibinātām iebrauktuvēm, tostarp, gar īpašumiem /Nosaukums G/ un /Nosaukums H/. Par citiem piekļuves veidiem īpašumam /Nosaukums E/ liecina arī pašvaldības 2022. gada 25. marta atbilde atbildētājiem.

Starp īpašumu /Nosaukums C/, /Nosaukums D/ un /Nosaukums B/ īpašniekiem 2021. gada 15. decembrī noslēgts ceļa servitūta līgums piekļūšanai īpašumiem caur īpašumu /Nosaukums B/.

[2.4] Primāri, veidojot jaunus zemes gabalus, paredzama piekļuve jaunizveidotajiem zemes gabaliem, t. i., nekustamajam īpašumam /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/, nevis /Nosaukums E/.

[2.5] Prasītāja veic saimniecisko darbību kokmateriālu jomā, bet īpašuma /Nosaukums E/ galvenais izmantošanas veids ir lauksaimniecības zeme, līdz ar to par to pārvietojas lielgabarīta un smagā tehnika. Īpašumā nocirsto koku izvešana veikta pa ceļu cauri īpašumam /Nosaukums H/ un pašvaldības ceļu /pašvaldības ceļš/. Atbildētāju īpašumi atrodas privātmāju apbūves sektorā un pa ceļu pārvietojas vieglie transportlīdzekļi.

[2.6] Starp īpašuma /Nosaukums B/ zemes robežu un nekustamo īpašumu /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ ir uzstādīts elektrības uzskaites skapis (atstatums 2,20 m), kas saskaņots ar īpašuma /Nosaukums E/ īpašnieku. Tas nedod iespēju izveidot iebraucamo ceļu pa nekustamā īpašuma /Nosaukums E/ zemes daļu, kas robežojas ar īpašumu /Nosaukums B/.

[3] Trešā persona Ventspils novada pašvaldība paskaidrojumos prasību uzskatījusi par pamatotu un apmierināmu.

[3.1] Ventspils novada domes /datums/lēmums un /datums/starplēmums nav apstrīdēti un ir stājušies spēkā. Līdz ar to ir spēkā pašvaldības pieņemtajos lēmumos iekļautais nosacījums, ka zemes ierīcības projekta dokumentos dabā esošais ceļš līdz nekustamā īpašuma /Nosaukums E/ viensētai norādāms kā ceļš piekļūšanai tā teritorijai un uzliek pienākumu visiem jaunveidojamiem zemes gabaliem, izņemot starpgabalus, nodrošināt piekļuvi prasītājas īpašumam. Attiecīgais ceļš ir vienīgais piebraucamais ceļš, kas ne vien vismazāk apgrūtina atbildētāju īpašumus, bet arī nodrošina faktisku un juridiski legālu piekļūšanu pie prasītājai piederošā īpašuma /Nosaukums E/, kuru tam ir bijusi iespēja lietot līdz brīdim, kad atbildētāji ceļu aizšķērsojuši.

[3.2] Tā kā īpašuma /Nosaukums E/ viensētā nokļūt pa citu ceļu nav iespējams, kā vien pa prasībā norādīto ceļu, konstatējama objektīva nepieciešamība noteikt šādu atbildētājiem piederošo zemes gabalu apgrūtinājumu par labu prasītājas īpašumam.

[4] Ar Kurzemes rajona tiesas 2023. gada 14. februāra spriedumu prasība apmierināta daļēji un nodibināts braucamā ceļa servitūts par labu īpašumam /Nosaukums E/ saskaņā ar mērnieka /pers. E/ 2022. gada 7. marta shēmu. Prasība daļā par reālservitūta noteikšanu uz īpašumam /Nosaukums B/ atdalāmajām zemes vienībām noraidīta. Izlemts jautājums par tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Spriedums pamatots ar šādiem argumentiem.

[4.1] Pašvaldības kompetencē ir piekļuves iespēju plānošana un nodrošināšana visiem jaunizveidotiem zemes gabaliem, nodrošinot piekļuvi no pašvaldības vai valsts autoceļa, ko Ventspils novada pašvaldība ir nodrošinājusi ar /datums/un /datums/, /datums/pieņemtajiem lēmumiem.

Saskaņā ar robežu pārkārtošanas shēmu no zemes vienības /Nosaukums B/, atdalot zemes gabalu aptuveni 0,0360 ha, un to pievienojot zemes vienībai /Nosaukums C/, un zemes gabalu 0,0162 ha, un to pievienojot zemes vienībai /Nosaukums D/, tiek nodrošināta arī piekļuve nekustamā īpašuma /Nosaukums E/, sastāvā esošai viensētai no autoceļa/valsts autoceļš/.

Pušu īpašumi atrodas blakus, un šobrīd caur atbildētāju īpašumiem ir izbūvēts nereģistrēts ceļš (bez zemes ierīcības projekta izstrādes), ceļš redzams prasītāja veiktajā foto fiksācijā, tas nodrošina viņiem piekļuvi saviem īpašumiem /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ no /valsts autoceļš/. Prasītājai šīs tiesības tiek liegtas.

[4.2] Zemesgrāmatu nodalījumos nav reģistrēti ceļa servitūti par labu prasītājai piederošajam īpašumam /Nosaukums E/.

Atbilstoši tiesību teorijā paustām atziņām, izlemjot jautājumu par servitūta nodibināšanu, būtiski ir konstatēt nepieciešamību nodrošināt valdošo nekustamo īpašumu ar labumu ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām (Civillikuma 1146. pants). Minētais izriet no Civillikuma 1135. panta jēgas, kas noteic, ka servitūtam ir jādod labums tā izlietotājam. Pēc vispārīgā principa tas nodibināms apmērā, kas vismazāk apgrūtina kalpojošo īpašumu.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītājas īpašums nav savienots ar pašvaldības vai valsts autoceļu, lai līdz tam nokļūtu jāšķērso atbildētājiem piederošie īpašumi. Līdz ar to nepieciešams nodibināt ceļa servitūtu, kas iepriekš ne ar likumu, ne līgumu vai testamentu nav nodibināts. Prasītāja nepiekrīt atbildētāju līguma projektā iekļautiem servitūta nodibināšanas un izlietošanas noteikumiem.

[4.3] Prasības pamatošanai prasītāja iesniegusi shēmu robežu pārkārtošanai, pēc kuras līdz noteikt piebraucamā ceļa servitūtu, un šādā variantā strīdus ceļš no īpašuma /Nosaukums C/ aizņems 0,0360 ha, savukārt, no īpašuma /Nosaukums D/ - 0,0162 ha.

Faktam, ka atbildētāji nav veikuši minētā zemes ierīcības projekta izstrādi, nav tiesiskas nozīmes, jo servitūtu iespējams nodibināt ne tikai uz dabā esošu ceļu kā inženiertehnisku būvi, bet arī uz vēl neesošu ceļu (Civillikuma 1233.pants), kas jāiekārto servitūta izlietotājam.

Savu iebildumu pamatošanai atbildētāji iesnieguši fotogrāfijas un shēmu ar norādēm par īpašumam /Nosaukums E/ izveidotajiem piebraucamajiem ceļiem no pašvaldības ceļa /pašvaldības ceļš/, kurš savienojas gan ar /ielas nosaukums/, gan ar autoceļu /valsts autoceļš/.

Piekļuve īpašumam /Nosaukums E/ jānodibina pa vēsturisku dabā esoša ceļa teritoriju no autoceļa /valsts autoceļš/ saskaņā ar SIA /Nosaukums F/ mērnieka /pers. E/ piedāvāto variantu 4,5 m platumā. Nevar piekrist atbildētājiem, ka prasītājas īpašumam iespējams piekļūt mazāk apgrūtinot citus īpašumus.

Līdz ar to ir noraidāma prasība daļā par reālservitūta nodibināšanu, atdalot no zemes vienības /Nosaukums B/ divus zemes gabalus.

[4.4] Ja starp īpašumiem uzstādītais elektrības uzskaites skapis traucē braucamā ceļa servitūta nodibināšanai, saskaņā ar mērnieka /pers. E/ 2022. gada 7. marta shēmu, tas ir jāpārvieto, savukārt, egļu (koku) stādījumi uz vēsturisko ceļa vietu jālikvidē. Šie atbildētāju apzināti izveidotie šķēršļi, t. sk., ceļa iebrauktuvei uzstādītā barjera, egļšu stādījumi un žogs, neveido tiesisku pamatu, liegtu prasītājai piekļuvi savam īpašumam.

[4.5] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. panta pirmo daļu, 42. panta pirmo daļu un 44. panta pirmās daļas 1. punkta d) apakšpunktu, no atbildētājiem /pers. A/ un /pers. B/ par labu prasītājai piedzīta valsts nodeva 70 EUR un ar lietas vešanu saistītie izdevumi 480 EUR apmērā, bet valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi 15 EUR, sadalot to vienādās daļās. Savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 195. pantu prasītājai noteiktas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt no atbildētājiem likumiskos 6% gadā no piedzītās summas.

[5] Par spriedumu apelācijas sūdzību iesnieguši atbildētāji, pārsūdzot to daļā, ar kuru prasība apmierināta.

Apelācijas sūdzība pamatota ar šādiem argumentiem.

[5.1] Ventspils novada pašvaldība lietā kā trešā persona pieaicināta nepamatoti, pārkāpjot Civilprocesa likuma 81. pantu. Prasības pieteikumā nav norādīts pamatojums trešās personas pieaicināšanai lietā un kā spriedums lietā var skart tās tiesības vai pienākumus.

[5.2] Tiesa pārkāpusi prasījuma robežas.

[5.2.1] Pretēji tiesas spriedumā konstatētajam, no Ventspils novada pašvaldības /datums/atbildes izriet, ka uz pašvaldības /datums/lēmuma pamata izstrādātais un apstiprinātais zemes ierīcības projekts neparedzēja izmantot blakus esošā īpašuma /Nosaukums B/ teritoriju iespējamas piekļuves nodrošināšanai īpašumam /Nosaukums E/. Īpašuma /Nosaukums E/ sadalīšanai izstrādātajā zemes ierīcības projektā iekļauta tikai toreizējā šī īpašuma teritorija. Līdz ar to pašvaldība atdalītajiem zemes gabaliem nav akceptējusi piekļuvi no autoceļa/valsts autoceļš/, pa vēsturisko ceļu īpašumā /Nosaukums B/, uz kuru prasītāja līdz noteikt servitūtu.

[5.2.2] No lietā iesniegtā 2021. gada novembra īpašumu /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ topogrāfiskās uzmērīšanas plāna redzams, ka dabā iedibinātas ceļa teritorijas uz šiem īpašumiem nav un nav bijis. Nobrauktuve no autoceļa /valsts autoceļš/ ietilpst īpašumā /Nosaukums B/ esošajā ceļa teritorijā.

[5.2.3] /pers. A/ īpašumu /Nosaukums C/, bet /pers. B/ īpašumu /Nosaukums D/ ieguva bez apgrūtinājumiem. Īpašuma /Nosaukums E/ pilnvarotā persona /pers. G/ apliecināja, ka piekļuve īpašumam /Nosaukums E/, arī tā sastāvā esošai viensētai, ir pa dabā esošiem servitūta ceļiem no pašvaldības

ceļa/pašvaldības ceļš/, kas ved gar īpašumiem /Nosaukums G/ un /Nosaukums H/.

Līdz ar to tiesa izdarījusi nepamatotu secinājumu, ka prasītājas īpašums nav savienots ar valsts vai pašvaldības autoceļu.

[5.2.4] Pretēji tiesā pieteiktajam prasījumam, tiesa noteikusi reālservitūtu visam īpašumam /Nosaukums E/, kurā ietilpst gan viensētas zemes vienība 0,5210 ha, gan lauksaimniecībā izmantojamā zeme 12,5211 ha platībā.

Nosakot reālservitūtu uz vēl neesošu inženiertehnisku būvi, kura prasītājam kā servitūta izlietotājam jāizbūvē, tiesa ignorējusi Civillikuma Trešās daļas A nodaļas normas par Apbūves tiesību un tās īstenošanas nosacījumiem, turklāt reālservitūts noteikts bez īpašuma /Nosaukums B/ īpašnieka /pers. C/ piekrišanas.

Prasītāja prasības pieteikumā un tiesā sniegtajos paskaidrojumos nepārprotami norādījusi, ka nevēlas slēgt servitūta līgumu, veikt ceļa būvniecību un aprobežot apbūves tiesību ar termiņu.

[5.2.5] Tiesa neapšauba faktu, ka zemes gabals 0,0360 ha platībā, kas varētu tikt pievienots īpašumam /Nosaukums C/, un zemes gabals 0,0162 ha platībā, kas varētu tikt pievienots īpašumam /Nosaukums D/ pieder atbildētājam /pers. C/ un ietilpst īpašuma /Nosaukums B/ sastāvā. Minētais ceļš nodrošina īpašuma /Nosaukums B/ apsaimniekošanu un /pers. C/ ar savu īpašumu var rīkoties pēc saviem ieskatiem. Īpašuma /Nosaukums E/ 17 ha platībā sadalījums nevar skart ar apgrūtinājumu īpašumu /Nosaukums B/, kura platība ir 1,23 ha.

Prasītājas īpašumam ir citi piekļuves ceļi, bet prasībā norādītā ceļa servitūta nodibināšana nepieciešama tikai ērtībai.

Arī pašvaldība 2022. gada 25. marta vēstulē atzinusi, ka prasītājai pastāv alternatīvi piekļūšanas ceļa varianti, turklāt, īpašuma turpmākas sadalīšanas gadījumā, jāapsver ceļa iespēja no pašvaldības ceļa /pašvaldības ceļš/ gar īpašumu /Nosaukums H/. Pastāvot vēl divām alternatīvām piekļuves iespējām, prasībā norādītā ceļa servitūta nodibināšana nav attaisnojama.

[5.2.6] Tiesa izdarījusi nepamatotu secinājumu par atbildētāju rīcību, starp īpašumiem /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ iestādot ēglītes un izbūvējot elektrības pievadu.

Elektroenerģijas sadales sistēmas pieslēguma noteikumi 2021. gadā izstrādāti atbilstoši pakalpojuma sniedzēja tehniskajiem noteikumiem un skapja izvietojums saskaņots ar īpašuma /Nosaukums E/ iepriekšējo īpašnieku. Līdz ar to ir pamats uzskatīt, ka īpašuma /Nosaukums E/ īpašnieks neizmantoja un neplānoja izmantot īpašumu /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ zemi servitūta ceļa nodibināšanai. Īpašuma nožogojums un koku stādījumi veikti pirms īpašuma /Nosaukums E/ atsavināšanas prasītājai. Līdz ar to nav pamata likt atbildētajiem nojaukt un aizvākt vārtus caurbrauktuvē, kas atrodas uz īpašuma /Nosaukums B/ zemes, kā arī pārvietot elektrības skapi.

[5.2.7] Tiesa nepamatoti secinājusi, ka nav tiesiskas nozīmes faktam, ka atbildētāji nav veikuši zemes ierīcības projekta izstrādi robežu pārkārtošanai.

[5.3] Tiesa, atsaucoties uz īpašuma /Nosaukums D/ un /Nosaukums C/ zemesgrāmatu nodalījumu norakstos norādītajiem īpašumu apgrūtinājumiem, spriedumu pamatojusi uz lietā neesošiem un neapspriestiem pierādījumiem.

[5.4] Spriedums pamatots uz juridiskā spēkā neesošiem zvērinātas advokātes Valsts amatpersona sagatavotiem dokumentiem, kuri nesatur autora parakstu (2022. gada 30. maija un 9. augusta iesniegumi), turklāt izgatavoti bez prasītājas likumā noteiktā kārtībā izsniegta pilnvarojuma.

[5.5] Tiesa atstājusi bez ievērības atbildētāju iebildumus par prasītāja procesuālajiem izdevumiem un to pamatojumu.

Noraidot prasību daļā pret /pers. C/, no prasītājas atbildētāja labā bija piedzenama 1/3 daļa no atbildētāju ar lietas vešanu saistītiem izdevumiem par zvērināta advokāta palīdzību 400 EUR.

[6] Trešā persona Ventspils novada pašvaldība paskaidrojumos par apelācijas sūdzību lūdz to kā nepamatotu noraidīt. Uztur pirmās instances tiesā sniegtos paskaidrojumus.

[7] Prasītāja SIA/Nosaukums A/paskaidrojumos par apelācijas sūdzību lūdz to kā nepamatotu noraidīt, pārsūdzētajā spriedumā norādītie argumenti ir pamatoti.

[8] Lietas izskatīšanā apelācijas instances tiesas sēdē 2024. gada 11. janvārī pušu un trešās personas pārstāvji sniedza šādus paskaidrojumus.

[8.1] Atbildētāju pārstāve uzturēja apelācijas sūdzību, prasību neatzina. Uzskatīja, ka prasība ir noraidāma un iebildumu pamatošanai sniedza analogus paskaidrojumus apelācijas sūdzībā norādītajam (sk. *sprieduma 5. punktu*). Apstiprināja, ka atbildētāju starpā slēgtais līgums par īpašuma /Nosaukums B/ zemē nodibināto servitūtu par labu īpašumiem /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ ir reģistrēts zemesgrāmatās. Vērsa uzmanību uz to, ka prasītājai ir piekļuve īpašumam tieši no autoceļa /valsts autoceļš/, vietā, kur izcirsts mežs. Savukārt vēsturiskais ceļš nekad nav bijis uz īpašuma /Nosaukums E/ zemes. Prasītāja prasa servitūtu ērtības labad, jo tā vēlas sadalīt īpašumu mazākos gabalos, lai attīstītu tālāku apbūvi nevis vienkārši braukt uz viensētu.

[8.2] Prasītājas pārstāve uzturēja prasību, neatzina apelācijas sūdzību, uzskatīja to par nepamatotu. Paskaidroja, ka atbildētāji rīkojas nihilistiski, neņemot vērā pašvaldības komisiju pieņemtos lēmumus. Norādīja, ka atbildētāju papildu norādītais ceļš ir jaunizveidots ceļš par īpašnieku līdzekļiem, kas neved līdz īpašumam /Nosaukums E/. Savukārt prasībā ir norādīts vēsturiskais ceļš, uz kuru, saskaņā ar mērnieka /pers. E/ pēc pašvaldības lēmumiem izstrādātās shēmas, vēlas nodibināt servitūtu, lai nokļūtu līdz atdalītai īpašuma /Nosaukums E/ viensētai. Tāpēc apmierināma prasība par piekļuvi īpašuma /Nosaukums E/ viensētai no autoceļa /valsts autoceļš/ pa pašvaldības komisijas lēmumos norādīto vēsturisko ceļu, pa kuru ir braukts. Atzina, ka īpašums /Nosaukums E/ robežojas ar autoceļu /valsts autoceļš/. Prasītājas īpašumam ir piekļuve autoceļam /valsts autoceļš/, bet nevar iesniegt pierādījumus, ka VSIA „Latvijas Valsts ceļi" nerekomendē autoceļa /valsts autoceļš/ izmantošanu. Paskaidroja, ka mutiski ir darīts zināms, ka VSIA „Latvijas Valsts ceļi" nepiekrīt, ka no īpašuma /Nosaukums C/, virzienā uz Ventspili, pa īpašumu /Nosaukums E/ būvē ceļu. Norādīja, ka nedabūs atbildi par aizliegumu būvēt ceļu.

[8.3] Trešās personas pārstāvis, norādīja, ka prasība ir pamatota, bet apelācijas sūdzība noraidāma kā nepamatota. Iesniedza rakstveida paskaidrojumus un uzturēja iepriekš lietā sniegtos paskaidrojumus. Papildus norādīja, ka pašvaldība var kļūdīties tiesību normu piemērošanā, bet tas nenozīmē, ka tiesā celtā prasība ir pamatota un apmierināma.

Motīvu daļa

[9] Civillietu tiesas kolēģija, uzklausījusi mutvārdu paskaidrojumus, pārbaudījusi pierādījumus, rakstveida paskaidrojumus, kā arī izvērtējusi apelācijas sūdzības motīvus, atzīst, ka prasība ir nepierādīta un noraidāma pilnīgi.

Tiesas kolēģija savu nolēmumu pamato ar šādiem argumentiem.

[10] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 426. panta pirmo daļu un 430. panta trešo daļu apelācijas instances tiesa izskata lietu pēc būtības sakarā ar apelācijas sūdzību un pretapelācijas sūdzību tādā apjomā, kā lūgts šajās sūdzībās un nepārbauda pirmās instances tiesas konstatētos faktus, ja tie nav apstrīdēti apelācijas un pretapelācijas sūdzībā.

Apelatori norādījuši, ka pārsūdz tiesas spriedumu daļēji - prasības apmierinātajā daļā. Tomēr tiesas kolēģija, iepazinusies ar prasības pieteikumu, pirmās instances tiesas spriedumu un izvērtējusi apelācijas sūdzības formu un saturu, atzīst, ka tiesas kolēģija izteiks attieksmi pret spriedumu pilnā apjomā, t. sk., pret pirmās instances noraidīto prasību daļā pret atbildētāju /pers. C/ kā nekustamā īpašuma /Nosaukums B/ īpašnieku.

Tas izskaidrojams ar to, ka šajā lietā prasības pieteikumā izteiktais lūgums (nodibināt servitūtu) var tikt izskatīts tikai pilnā apjomā, ņemot vērā arī

prasības daļu, kura ar pārsūdzēto spriedumu ir noraidīta. Pretējā gadījumā netiktu sasniegts servitūta nodibināšanas mērķis (nodrošināt piekļuvi publiskajiem ceļiem) pat tad, ja apelācijas instances tiesa prasību apmierina.

[11] Lietā nav strīda par šādiem faktiem.

[11.1] Prasītājas īpašuma tiesības uz nekustamo īpašumu /Nosaukums E/, /adrese/, zemesgrāmatā nostiprinātas 2022. gada 27. janvārī uz 2022. gada 18. janvāra pirkuma līguma pamata.

Prasītāja ir komersants. Tās komercdarbība saskaņā ar /datums/statūtiem ir saistīta ar mežsaimniecību un koku sagatavošanu, kravu iekraušanu un izkraušanu.

[11.2] /datums/Ventspils novada domes Projektu, investīciju un būvniecības komisija uz īpašuma /Nosaukums E/ iepriekšējās īpašnieces /pers. F/ iesnieguma pamata pieņēma lēmumu Nr. 17 „Par nosacījumu izsniegšanu zemes ierīcības projekta izstrādei nekustāmā īpašuma /Nosaukums E/, /adrese/, sadalīšanai". Tajā noteikts, ka, sadalot esošo zemes vienību mazākos zemes gabalos un grozot pastāvošās zemes vienības robežas, ir nepieciešama zemes ierīcības projekta izstāde. Lēmuma pielikuma Nr. 1 3.1.6. punktā norādīts, ka zemes ierīcības projektā ir jānosaka piekļūšanas iespēja katrai projektējamai zemes vienībai, kā arī jānosaka teritorija, kura var kalpot par pamatu reālservitūta nodibināšanai.

[11.3] Ņemot vērā Ventspils novada domes lēmumu Nr. 17 SIA /Nosaukums F/, mērnieks /pers. E/ izstrādājis zemes ierīcības projektu (reģ. Nr. /numurs/) īpašuma /Nosaukums E/ sadalīšanai. Tā paskaidrojuma raksta 3. punktā norādīts, ka piekļuvi projektētājām zemes vienībām ir iespējams nodrošināt no autoceļa /valsts autoceļš/ esošās ceļa teritorijas, kura var kalpot par pamatu ceļa servitūta nodibināšanai.

[11.4] Ar Ventspils novada domes Projektu, investīciju un būvniecības komisijas /datums/lēmumu Nr. 3 izstrādātais zemes ierīcības projekts apstiprināts, No nekustamā īpašuma /Nosaukums E/ atdalāmai zemes vienībai piešķirts kadastra Nr. /numurs B/un nosaukums /Nosaukums C/, kā arī kadastra Nr. /numurs C/un nosaukums /Nosaukums D/.

[11.5] Atbildētājam/pers. B/ pieder īpašums /Nosaukums C/, atbildētājs /pers. A/ ir īpašuma /Nosaukums D/ īpašnieks. Savukārt atbildētājam /pers. C/ reģistrētas īpašumtiesības uz īpašumu /Nosaukums B/. Visu atbildētāju īpašumi reģistrēti zemesgrāmatās. Tāpat atbildētāji savstarpēji noslēguši līgumu, saskaņā ar kuru īpašumā /Nosaukums B/ nodibināts servitūtu par labu īpašumam /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/. Minētais līgums ir reģistrēts zemesgrāmatās.

[11.6.] /datums/ atbildētāji /pers. B/, /pers. A/ un /pers. C/ iesnieguši Ventspils novada pašvaldībā lūgumu atļaut atdalīt no īpašuma /Nosaukums B/ zemes vienības, ar kadastra Nr. /numurs A/, zemes gabalu 0,0360 ha platībā un pievienot to īpašumam /Nosaukums C/, bet zemes gabalu 0,0162 ha platībā pievienot īpašumam /Nosaukums D/, saskaņā ar iesniegumam pievienoto shēmu. Atbildētāju īpašumu robežu pārkārtošana saskaņā ar mērnieka /pers. E/ izgatavoto shēmu dabā nav notikusi.

[11.7] /datums/, atbildot uz atbildētāju iesniegumu, Ventspils novada pašvaldība norādījusi, ka saskaņa ar pašvaldības /datums/lēmumu zemes ierīcības projektā piekļuve īpašumiem /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ paredzēta pa nobrauktuvi no autoceļa /valsts autoceļš/ un tālāk pa dabā esošo ceļu, kas var kalpot par pamatu ceļa servitūta nodibināšanai. Pašvaldībai nav zināmi iemesli kāpēc iepriekšējais īpašuma /Nosaukums E/ īpašnieks, atsavinot divas atdalītās zemes vienības /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/, ar jaunajiem atdalīto īpašumu īpašniekiem nav noslēdzis servitūta līgumu. Vēsturiski piekļuve īpašuma /Nosaukums E/ dzīvojamai ēkai un palīgēkām bijusi no /valsts autoceļš/ un tāda arī saglabājama saskaņā ar apstiprināto zemes ierīcības projektu. Ceļa servitūta nodibināšanas gadījumā servitūta tiesība nebūtu attiecināma uz zemes gabaliem, kuri nākotnē varētu tikt atdalīti no īpašuma /Nosaukums E/. Aicina puses noslēgt ceļa servitūta līgumu ar īpašuma /Nosaukums E/ īpašnieku, jo tikai pēc šādas vienošanās saņemšanas pašvaldība ir gatava izsniegt atbildētājiem nosacījumus zemes ierīcības projektam robežu pārkārtošanai.

[11.8] /datums/Ventspils novada pašvaldība pieņēma lēmumu Nr. 13 „Par nosacījumu izsniegšanu zemes ierīcības projekta izstrādei nekustamo īpašumu /Nosaukums B/, /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ zemes vienību pārrobežu pārkārtošanai", aicinot izvērtēt iespēju noslēgt servitūta līgumu par ceļa servitūta tiesības nodibināšanu par labu nekustamā īpašuma /Nosaukums E/ sastāvā esošai viensētai, kurai piekļuve vēsturiski izveidojusies no autoceļa /valsts autoceļš/. Prasītāja un atbildētāji nav noslēguši servitūta līgumu, lai no autoceļa /valsts autoceļš/ nokļūtu līdz īpašumam /Nosaukums E/.

[11.9] /datums/Ventspils novada pašvaldība pieņēma lēmumu Nr. 17 „Par lietošanas mērķa maiņu zemes vienībai /Nosaukums E/, ar kuru īpašums /Nosaukums E/ sadalīts divās daļās, nosakot, ka:

1) zemes gabalam 0,5210 ha platībā ir noteikts lietošanas mērķis - individuālo dzīvojamo māju apbūve NĪLM kods 0601. Šajā teritorijā ietilpst arī viensēta /Nosaukums E/;

2) zemes gabalam 12,5211 ha ir noteikts lietošanas mērķis - zeme, uz kuras galvenā saimnieciskā darbība ir lauksaimniecība, NĪLM kods 0101.

Minētā nekustamā īpašuma reāla sadale nav notikusi.

[12] Lietā nav strīda, ka pušu īpašumi atrodas blakus. Tā kā sprieduma 11.6. punktā norādīts, ka atbildētāju nekustamo īpašumu robežu pārkārtošana dabā nav notikusi, tad secināms, ka ceļš no autoceļa /valsts autoceļš/ līdz prasītājas īpašumam šobrīd atrodas atbildētāja /pers. C/ nekustamajā īpašumā, bet prasītājas iespējas no sava īpašuma par šo ceļu nokļūt līdz autoceļam /valsts autoceļš/ ir ierobežotas (tiek liegtas).

Prasītāja lūdz tiesu noteikt, ka šis ceļš ir servitūta ceļš, kas apgrūtina atbildētāju īpašumus par labu tās īpašuma daļai.

Šajā lietā tiesas kolēģijai ir jākonstatē, vai pastāv objektīva nepieciešamība apgrūtināt atbildētājiem piederošos nekustamos īpašumus kā kalpojošos īpašumus un nodibināt prasītājai lietu tiesību vai atrodami citi risinājumi.

[12.1] Tā kā piespiedu servitūtu drīkst nodibināt vienīgi tad, ja šāda aprobežojuma noteikšanai pastāv absolūta nepieciešamība, ar tiesas spriedumu var nodibināt vienīgi tādu ceļa servitūtu, kas konkrētajā gadījumā ir absolūti nepieciešams, lai nodrošinātu īpašnieka piekļuvi no publiska ceļa (ielas) savam nekustamajam īpašumam, kā arī lai nodrošinātu tā pienācīgu uzturēšanu (izmantošanu un apsaimniekošanu), tostarp lai nodrošinātu normālas saimnieciskās darbības veikšanu nekustamajā īpašumā atbilstoši atļautajam tā izmantošanas veidam. Nav nepieciešams nodibināt braucamā ceļa servitūtu, ja pastāv iespēja nekustamajā īpašumā iebraukt pa citu ceļu (sk. *Dr.iur. Erlends Kalniņš. Piespiedu servitūtu nodibināšana pret atlīdzību. Jurista vārds, 2021. gada 16. Marts, Nr. 11*).

Arī Senāta praksē nostiprinājusies atziņa, ka gadījumā, ja pastāv strīds par servitūta nodibināšanu un ieinteresētā persona savu tiesību aizstāvības nolūkā ir cēlusi tiesā prasību par servitūta nodibināšanu uz atbildētājam piederošo nekustamo īpašumu, tiesas uzdevums ir konstatēt, ka šāda aprobežojuma noteikšanai pastāv objektīva nepieciešamība, proti, bez konkrētā servitūta nodibināšanas prasītāja īpašuma tiesība uz valdošo nekustamo īpašumu nav izlietojama, turklāt veids, kādā servitūts tiek nodibināts, ir iespējami saudzīgākais atbildētājam kā kalpojošā nekustamā īpašuma īpašniekam (sk. *Senāta 2020. gada 29. maija sprieduma lietā Nr. SKC-186/2020, ECLI:LV:AT:2020:0529.C27125513.9.S, 6. un 8.1. punktu, 2020. gada 18. jūnija sprieduma lietā Nr. SKC-153/2020, ECLI:LV:AT:2020:0618.C39047617.14.S, 8. un 8.3. punktu*).

[12.2] Izlemjot jautājumu par servitūta nodibināšanu, būtiski ir konstatēt nepieciešamību nodrošināt valdošo nekustamo īpašumu ar labumu ne tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām (sk. *Civillikuma 1146. pantu*). Minētais izriet no Civillikuma 1135. panta jēgas, kas noteic, ka servitūtam ir jādod labums tā izlietotājam. Pēc vispārīgā principa tas nodibināms apmērā, kas vismazāk apgrūtina kalpojošo īpašumu (sal. *G. Višņakova, K. Balodis. Civillikuma komentāri. Lietas. Valdījums. Tiesības uz svešu lietu. Rīga: Mans īpašums, 1998, 130. lpp.*).

Tiesas kolēģija pievienojas tiesību doktrīnā un judikatūrā izteiktajai atziņai, ka servitūts nav nodibināms valdošā nekustamā īpašuma īpašnieka ērtības labad (sk. *G. Višņakova, K. Balodis. Civillikuma komentāri. Lietas. Valdījums. Tiesības uz svešu lietu. Rīga: Mans īpašums, 1998,*

67. lpp., Senāta 2008. gada 9. janvāra spriedumu lietā Nr. SKC-8/2008, 2009. gada 12. augusta sprieduma lietā Nr. SKC-192/209 8. punktu). Tāpat tiesas kolēģija norāda uz judikatūrā nostiprinātu atziņu, ka faktiskais lietojums ir nepietiekams servitūta nodibināšanai (sk. *Senāta 2005. gada 8. jūnija spriedumu lietā Nr. SKC-320/2005, Augstākās tiesas 2006. gada apkopojuma „Par tiesu praksi, kas izriet no servitūtu tiesībām" secinājumu daļas 8. punktu*), jo tiesai ir jākonstatē, ka servitūta nodibināšana ir nepieciešama, lai tas dotu labumu valdošajam īpašumam ne jau tikai nejauši vai uz kādu laiku, bet ar savām pastāvīgām īpašībām (sk. *Civillikuma 1146. pantu*). Faktiskā ceļa izlietošana līdz darījuma koroborācijai var tikt uzskatīta tikai par lietojumu (*precario*), kas balstīta vienīgi uz īpašnieka piekrišanu.

Tā kā servitūts ir tiesība uz svešu lietu, tā nodibināšanas gadījumā saduras vienas personas īpašuma tiesības ar otras personas tiesībām lietot šo īpašumu. Līdz ar to tiesai, nodibinot servitūtu, ir piešķirta plaša rīcības brīvība, taču tā ir saistīta ar spēkā esošajām tiesībām un tai ir taisnīgi jāsamēro pušu pretējās intereses. Samērojot pušu intereses, tiesai, cik vien tas iespējams, ir jāievēro kalpojošā nekustamā īpašuma īpašnieka tiesības. Tas secināms no Civillikuma 928. un 1132. panta normām, kurās ietverti noteikumi par īpašuma tiesību un servitūta apmēru.

Civillikuma 927. pants noteic, ka īpašums ir pilnīgas varas tiesība par lietu, t. i., tiesība valdīt un lietot to, iegūt no tās visus iespējamos labumus, ar to rīkoties un noteiktā kārtā atprasīt to atpakaļ no katras trešās personas ar īpašuma prasību. Lemjot par servitūta nodibināšanu, tiesai ir jārespektē pilnīgas varas tiesības pār lietu, un nodibināt servitūtu ar spriedumu tā drīkst tikai nepieciešamības gadījumā.

Atbilstoši Civillikuma 1139. pantam katram, kam pieder servitūta tiesība, jāizlieto tā taisnprātīgi, saudzot pie tam pēc iespējas cita īpašuma tiesību. Šādi noteikumi ir jāievēro ne tikai tad, kad servitūts ir nodibināts, bet arī gadījumos, kad izlemjams jautājums par servitūta nodibināšanas nepieciešamību.

Tas nozīmē, ka Civillikuma 1139. panta izpratnē nav nepieciešams nodibināt braucamā ceļa servitūtu, ja pastāv iespēja valdošajā nekustamajā īpašumā iebraukt pa citu ceļu (sk. *Senāta 2005. gada 15. jūnija spriedumu lietā Nr. SKC-392/2005, 2008. gada 9. janvāra spriedumu lietā Nr. SKC-8/2008*).

[13] Ņemot vērā to, ka prasītājas nekustamā īpašuma reāla sadale nav notikusi (sk. *sprieduma 11.9. punktu*), nav pamatota tās prasība noteikt ceļa servitūtu, lai piekļūtu nekustamajā īpašumā esošajai viensētai. Tā kā nekustamais īpašums /Nosaukums E/ ir vienots, tad izšķiramais jautājums ir par piekļuves iespējām šim īpašumam kopumā. Minētais nav uzskatāms par prasījuma robežu pārkāpšanu (sk. *Civilprocesa likuma 192.pantu*).

[13.1] Likuma „Par autoceļiem" 6.[1] panta pirmā daļa paredz, ka gadījumos, kad kāda īpašnieka zemes gabalu [..] pievedceļš nesavieno ar valsts vai pašvaldības ceļu, šādam īpašniekam ir servitūta tiesības lietot braukšanai citos zemes gabalos esošos ceļus vai ierīkot tos no jauna.

Ar Civillikuma 1156. pantā lietoto jēdzienu „ceļš" saprotama ne tikai speciāli izbūvēta inženiertehniska būve likuma „Par autoceļiem" 2. panta izpratnē, bet arī braukšanai vai iešanai iebraukta vai izveidota zemes josla. Tas var būt autoceļš, speciāli ierīkots vai iemīts kājceļš, taka vai citāda zemes josla, pa kuru iespējama gājēju, mājlopu vai transportlīdzekļu kustība. Tāpēc ceļa servitūta nodibināšanai nav jāizbūvē autoceļš likuma „Par autoceļiem" izpratnē (sk. *Senāta 2015. gada 27. oktobra sprieduma lietā Nr. SKC-165/2015 (C23061211) 9. punktu, 2017. gada 4. jūlija sprieduma lietā Nr. SKC-229/2017 (C09030814) 8.2. punktu, 2018. gada 18. septembra sprieduma lietā Nr. SKC-177/2018 (C36058515) 7.2. un 7.5. punktu*).

Turklāt servitūtu iespējams nodibināt ne tikai uz dabā esošu ceļu kā inženiertehnisku būvi, bet arī uz vēl neesošu ceļu (sk. *Civillikuma 1233. pantu*), kas jāiekārto servitūta izlietotājam.

[13.2] Tiesa pati pierādījumus nevāc, bet pamato savu spriedumu uz lietas dalībnieku iesniegtajiem pierādījumiem. Civilprocesa likuma 93. panta pirmā daļa noteic, ka katrai pusei jāpierāda tie fakti, uz kuriem tā pamato savus prasījumus vai iebildumus. Prasītājam jāpierāda savu prasījumu pamatotība. Atbildētājam jāpierāda savu iebildumu pamatotība.

[13.2.1] Atbildētāji, iebilstot par ceļa servitūta nodibināšanu viņiem piederošajos nekustamajos īpašumos, norādījuši, ka prasītājai pastāv arī citas piekļūšanas iespējas savam īpašumam.

Proti, pamatojoties uz atbildētāja pārstāves iesniegumu, zvērināta tiesu izpildītāja Valsts amatpersona /datums/apsekojusi atbildētāju norādīto ceļu no pašvaldības ceļa /pašvaldības ceļš/ līdz īpašumam /Nosaukums E/ un sagatavojusi aktu par fakta fiksāciju, kuram pievienotas fotogrāfijas. No minētā akta redzams, ka no pašvaldības ceļa /pašvaldības ceļš/ līdz īpašumam /Nosaukums E/ jau ir ceļš, kas ved gar īpašumiem /Nosaukums I/, /Nosaukums J/, /Nosaukums G/.

Tāpat atbildētāju iesniegtā Valsta zemes dienesta informācija apliecina, ka prasītājas nekustamais īpašums /Nosaukums E/ robežojas ar nekustamo īpašumu /Nosaukums G/ un /Nosaukums K/, /Nosaukums L/ un /Nosaukums H/.

Lietā iesniegts īpašuma /Nosaukums E/ bijušās īpašnieces /pers. F/ pilnvarotā pārstāvja /pers. G/ apliecinājums (bez datuma), ka piekļuvei īpašumam /Nosaukums E/ tika izmantots piebraucamais ceļš no pašvaldības ceļa gar īpašumiem /Nosaukums G/ un /Nosaukums K/,/adrese/ kā arī gar īpašumu /Nosaukums H//adrese/.

[13.2.2] Prasītāja nepieciešamību nodibināt servitūtu ceļam, kas izveidots gar atbildētāju īpašumiem pamatojusi, ar to, ka prasības pieteikumā norādītais ceļš līdz tās īpašumam pastāv vēsturiski, turklāt šis ceļš norādīts arī pašvaldības apstiprinātajā zemes ierīcības projektā.

Prasītāja iesniegusi Ventspils /datums/Atzinumu par māju ceļu /Ciema nosaukums/, kurā norādīts, ka /Ciema nosaukums/ esošais ceļš, kas atzarojas no pašvaldības ceļa /pašvaldības ceļš/, ved uz nekustamajiem īpašumiem ,/Nosaukums I/, /Nosaukums J/, /Nosaukums G/, /Nosaukums M/, /Nosaukums N/ un /Nosaukums K/ nav pašvaldības bilancē un uzskatāms par māju ceļu.

Par minētā ceļa lietošanu līdz 2023. gada 11. septembrim nav nodibināti ceļa servitūti. Taču nekustamo īpašumu /Nosaukums I/, /Nosaukums J/ un /Nosaukums G/ zemesgrāmatu nodalījumos ierakstītas atzīmes „ceļa servitūta teritorija". Minētā informācija atbilst zemesgrāmatās norādītajam par to, ka nekustamajiem īpašumiem /Nosaukums G/ un /Nosaukums J/ ir izdarītas atzīmes – ceļa servitūta teritoriju un ceļa servitūts 0,3 km garumā. Tomēr atzīmei zemesgrāmatā ir informatīvs raksturs par pagaidu stāvokli, iecerētu, plānotu, bet ne līdz galam nodibinātu (konkrētajā gadījumā - servitūta) tiesību. Atzīme var tikt uzskatīta par sava veida pārejas posmu, kas var novest, bet var arī nenovest līdz servitūta (lietu tiesības) nodibināšanai. Taču, tas norāda uz iespēju piekļūt prasītājas īpašumam arī gar šiem nekustamajiem īpašumiem.

[13.2.3] Papildu sprieduma 11. punktā izteiktajam pašvaldības viedoklim par piekļuves iespējām prasītājas nekustamajam īpašumam Ventspils novada pašvaldība sarakstē ar atbildētājiem 2022. gada 25. martā ir norādījusi, ka nākotnē, ja no prasītājas nekustamā īpašuma tiek atdalīti jauni apbūves gabali, tad prasītājai jāmeklē cita piekļuves vieta (piemēram, no pašvaldības ceļa /pašvaldības ceļš/ gar nekustamo īpašumu /Nosaukums H/).

[13.2.4] No prasītājas iesniegtajiem zemes robežu plāniem un Valsts zemes dienesta informatīvas izdrukas redzams, ka prasītājas nekustamais īpašums piekļaujas autoceļam/valsts autoceļš/.

Atbildētāju pārstāve apgabaltiesas 2024. gada 11. janvāra tiesas sēdē vērsa uzmanību uz to, ka prasītājai ir piekļuve īpašumam tieši no autoceļa /valsts autoceļš/, jo ir izcirsts mežs. Savukārt prasītājas pārstāve minētajā tiesas sēdē atzina, ka nekustamais īpašums /Nosaukums E/ robežojas ar autoceļu /valsts autoceļš/. Pārstāve norādīja, ka pierādījumus, ka VSIA „Latvijas Valsts ceļi" nepiekrīt, ka no prasītājas nekustamā īpašuma /Nosaukums E/ tiek veidots pieslēgums autoceļam /valsts autoceļš/, nevarēs iesniegt.

Tiesas kolēģijai arī no publiski pieejamās informācijas vietnē *kadasts.lv*, Valsts zemes dienesta Kartes skata izdrukā ir iespējams pārliecināties, ka prasītājas nekustamā īpašuma /Nosaukums E/ daļa piekļaujas autoceļam /valsts autoceļš/.

[13.2.5] Prasītāja prasības pieteikumā lūdz noteikt, ka, atdalot no nekustamā īpašuma /Nosaukums B/ zemes gabalu aptuveni 0,0360 ha un to pievienojot blakus esošai zemes vienībai /Nosaukums C/, kā arī atdalot no zemes vienības /Nosaukums B/ zemes gabalu aptuveni 0,0162 ha un to

pievienojot blakus esošai zemes vienībai /Nosaukums D/, saglabājama dabā esošā ceļa teritorija piekļuvei nekustamā īpašuma /Nosaukums E/. Pieteiktais lūgums atbilst sprieduma 11.6. punktā norādītās shēmas grafiskajam attēlojumam atbildētāju nekustamo īpašumu robežu pārkārtošanai. Savukārt atbildētāju robežu pārkārtošana dabā nav notikusi. No atbildētāju pārstāves paskaidrojumiem apelācijas instances tiesas sēdē secināms, ka tas arī nenotiks, jo atbildētāji savstarpēji ir noslēguši līgumu par ceļa servitūta nodibināšanu.

Turklāt 2022. gada 11. augustā, atbildot uz atbildētāju pārstāves iesniegumu, Ventspils novada pašvaldība norādījusi, ka īpašuma /Nosaukums E/ sadalīšana 2021. gadā skāra tikai īpašuma /Nosaukums E/ teritoriju, līdz ar to zemes ierīcības projekts ar blakus esošā īpašuma /Nosaukums B/ īpašnieku nav apspriests un pašvaldības /datums/lēmums „Par zemes ierīcības projekta apstiprināšanu nekustama īpašuma /Nosaukums E/, /adrese/, sadalīšanu" /pers. C/ nav nosūtīts.

Tiesas kolēģija 2024. gada 11. janvāra tiesas sēdē izskaidroja prasītājas pārstāvei, ka prasībai par servitūta noteikšanu ir pievienojams servitūta ceļa grafisks attēlojums, kurā ir uzskaitīti pieprasītā ceļa servitūta parametri: servitūta platība, servitūta ceļa garums un servitūta ceļa platums, taču pievienotā shēma to neapstiprina. Prasītājas pārstāve norādīja, ka servitūta parametri ir atrodami lietai pievienotajos pašvaldības lēmumos, jo prasa noteikt servitūtu pa vēsturisko ceļu, nekādus lūgumus tiesai nepieteica.

Nodibinot ceļa servitūtu, tiesas spriedumā jābūt konkretizētam ceļa novietojumam kalpojošā nekustamajā īpašumā, t. i., tiesas rīcībā jābūt pierādījumiem, kas apliecina, ka zemes kadastrālajā uzmērīšanā sertificēta persona (mērnieks) zemes kadastrālās uzmērīšanas dokumentā ir noteicis servitūta ceļa atrašanās vietu, jo, lai ceļa servitūtu nostiprinātu zemesgrāmatā, ir jābūt grafiskajam attēlojumam, kurā precīzi iezīmēta nodibinātā reālservitūta teritorija (apgrūtinājuma robežas) (sk. *Senāta 2017. gada 4. jūlija sprieduma lietā Nr. SKC-229/2017 (C09030814) 8.3.-8.5. punktu*).

Iepazīstoties ar spriedumā iepriekš norādītajiem Ventspils novada pašvaldības lēmumiem par piekļuvi prasītājas nekustamajam īpašumam, tiesas kolēģija konstatē, ka nevienā no šiem lēmumiem nav atrodami pierādījumi, kas apliecina, ka zemes kadastrālajā uzmērīšanā sertificēta persona (mērnieks) zemes kadastrālās uzmērīšanas dokumentā ir noteicis servitūta ceļa atrašanās vietu.

Tiesas kolēģija norāda, ka prasībā pieteiktais lūgums ir izvērtējams un izspriežams, ņemot vērā pašreizējo faktisko situāciju. Nekustamā īpašuma daļa, kurā saskaņā ar prasības pieteikumam pievienoto shēmu prasītāja vēlas izmantot ceļa servitūtu, joprojām ir atbildētāja /pers. C/ nekustamā īpašuma /Nosaukums B/ sastāvā, pret kuru pirmās instances tiesa prasību ir noraidījusi. Secīgi, nav pamata apmierināt prasību par ceļa servitūta noteikšanu pret atbildētājiem /pers. B/ un /pers. A/ viņiem nepiederošā nekustamā īpašumā.

[13.3] Tiesas kolēģija norāda, ka visi sprieduma 13.2. punktā minētie rakstveida pierādījumi vērtējami to kopumā. Secīgi, prasītājas pārliecība par to, ka vēsturiska ceļa atrašanās kādā no atbildētāju nekustamajiem īpašumiem ir pamats ceļa servitūta noteikšanai šajā vietā, ir prasītājas subjektīvais viedoklis, kas lietā nav apstiprinājies ar attiecīgiem pierādījumiem. Tādēļ nav nekāda pamata atzīt, ka vienīgais nepārprotamais risinājums par piekļuves iespējām prasītājas īpašumam ir pa atbildētājiem piederošiem nekustamiem īpašumiem. Turklāt šajā lietā prasītāja nav apstrīdējusi faktu, ka tās īpašums robežojas ar valsts autoceļu, kā arī nav iesniegusi pierādījumus, ka VSIA „Latvijas Valsts ceļi" atteikusi prasītājai veidot pieslēgumu pie autoceļa /valsts autoceļš/.

[14] Ņemot vērā iepriekš norādītos apsvērumus, izvērtējot tos kopsakarā ar iesniegtajiem pierādījumiem un samērojot pušu intereses, tiesas kolēģija nonāk pie secinājuma, ka sasniedzamais labums nebūs samērīgs ar nelabvēlīgajām sekām, ko šī aprobežojuma dēļ cietīs kalpojošo īpašumu īpašnieki. Secināms, ka nav objektīva nepieciešamība apgrūtināt atbildētājiem piederošos nekustamos īpašumus /Nosaukums B/, /Nosaukums C/ un /Nosaukums D/ kā kalpojošos īpašumus un nodibināt prasītājai lietu tiesību saskaņā ar uzturēto prasību, jo ir atrodami citi risinājumi.

[15] Tiesības uz motivētu tiesas nolēmumu nenozīmē, ka tiesai ir pienākums atbildēt uz jebkuru procesa dalībnieka argumentu, bet gan tikai uz tādiem, kas attiecas uz lietu un ir nozīmīgi (sk. *Latvijas Republikas Satversmes komentāri. VIII nodaļa. Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2011, 140. lpp.*). Tādēļ tiesas kolēģija detalizēti nevērtē apelatoru iebildumus par to, ka /pers. B/un /pers. A/ nekustamos īpašumus ieguva bez apgrūtinājumiem, par apbūves tiesību piemērošanu pušu strīda izšķiršanā, par atbildētāju rīcības tiesiskumu, stādot kokus savos īpašumos, izbūvējot elektrības pievadu, nožogojot īpašumu (sk. *sprieduma 5.2.3., 5.2.4. un 5.2.6. punktu*). Minētie iebildumi neietekmē tiesas sprieduma argumentāciju par prasības noraidīšanas iemesliem pēc būtības.

[16] Tiesas kolēģija piekrīt atbildētāju norādītajam, ka prasītāja prasības pieteikumā nav pamatojusi trešās personas pieaicināšanai lietā un tās tiesību vai pienākumu iespējamo aizskārumu ar tiesas spriedumu lietā. Taču pirmās instances tiesa ar savu lēmumu, kas nav pārsūdzams, ir akceptējusi trešās personas pieaicināšanu lietā. Secīgi, Civilprocesa likumā nav noteiktas apelācijas instances tiesas tiesības vai pienākumi pārvērtēt pirmās instances tiesas pieņemto nolēmumu par trešo personu lietā un nepieļaut tās dalību apelācijas sūdzības izskatīšanā.

[17] Tiesas kolēģija atzīst, ka pirmās instances tiesa spriedumā atsaukusies uz pareizām lietā piemērojamām tiesību normām. Taču spriedumā tā nav izvērtējusi lietas apstākļus un pierādījumus to kopsakarā, kā rezultātā atzīstams, ka pirmās instances tiesas spriedums kopumā ir pretrunīgs, nav iespējams izsekot tiesas izdarīto secinājumu gaitai. Sniegts nepareizs lietas apstākļu juridiskais novērtējums, kā arī nav ņemts vērā, ka, lai ierakstītu servitūtu zemesgrāmatā (sk. *Civillikuma 1235. pantu*) prasītājai bija jānosaka pienākums iesniegt tiesā grafisko pielikumu, kurā precīzi iezīmēta nodibinātā reālservitūta teritorija (apgrūtinājuma robežas). Rezultātā, nepamatoti daļēji apmierinājusi prasību, nosakot pienākumu atbildētājiem, kuriem nepieder tās zemes platības, kas norādītas sprieduma rezolutīvajā daļā.

[18] Spriedumā saskaņā ar Civilprocesa likuma 41., 42. un 44. pantu ir jāizlemj jautājumi, kas saistīti ar tiesāšanās izdevumu piedziņu.

Prasītāja samaksājusi šādus tiesas izdevumus: valsts nodevu par prasības celšanu 70 EUR, kā arī ar lietas vešanu saistītos izdevumus advokāta palīdzības samaksai 480 EUR.

Atbildētāji samaksājuši valsts nodevu par apelācijas sūdzības iesniegšanu 70 EUR, kā arī ar lietas vešanu saistītos izdevumus - advokāta palīdzības samaksai 2200 EUR, par rakstveida pierādījumu iegūšanu 118,58 EUR, ceļa izdevumiem sakarā ar ierašanos tiesas sēdē 35,59 EUR.

[18.1] Tā kā prasība ir noraidāma, tad nav pamata lemt par tiesāšanās izdevumu atlīdzināšanu prasītājai saskaņā ar Civilprocesa likuma 41. un 44. panta nosacījumiem.

Savukārt no prasītājas atbildētāju labā piedzenama samaksātā valsts nodeva, t. i., 70 EUR, kas ieskaitāma maksātāja, advokāta, kontā.

[18.2] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 42. pantu no prasītājas valsts ienākumos piedzenami iepriekš nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu nosūtīšanu pirmās instances tiesā 15 EUR un apelācijas instances tiesā 2 EUR, kopā 17 EUR.

[18.3] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 3. punktu un trešo daļu ir atlīdzināmi ar lietas vešanu saistītie izdevumi sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu - izdevumu faktiskajā apmērā. No prasītājas atbildētāju labā piedzenami par fakta fiksēšanu radušies izdevumi 118,58 EUR, kas ieskaitāmi maksātāja, advokāta, kontā.

[18.4] Saskaņā ar Civilprocesa likuma 44. panta pirmo, trešo daļu prasītājai jāatlīdzina atbildētāju pārstāvei radušies ceļa izdevumi. Vadoties no CSDD rokasgrāmatas par vidējo degvielas patēriņu transportlīdzeklim, ar kuru prasītājas pārstāve ieradās uz tiesas sēdi, ko apliecina iesniegtā transportlīdzekļa apliecība, tiesas kolēģija atzīst, ka tas ir 4,8 l/100 km. Vidējais attālums Ventspils-Liepāja-Ventspils ir 238 km, ko atbildētāju pārstāve mēroja 1 reizi, ierodoties uz 2024. gada 11. janvāra tiesas sēdi. Secīgi degvielas patēriņš šajā maršrutā bija 11,4 l. Prasītājai ir jāatmaksā ceļa izdevumi 17,60 EUR (11,4 l x 1,544 EUR/l = 17,60 EUR).

[18.5] 2023. gada 17. janvārī advokāts izrakstījis rēķinu Nr. 05/2023 pakalpojuma saņēmējam /pers. B/ par kopējo summu 1200 EUR.

2024. gada 11. februārī advokāts izrakstījis rēķinu Nr. IS-5/2024 pakalpojuma saņēmējiem visiem atbildētājiem lietā par juridisko palīdzību 1000 EUR. Rēķinos detalizēti norādīts sniegto pakalpojumu apmērs, ko tiesas kolēģijai nav pamata apšaubīt.

Tiesas kolēģija konstatē, ka minētā summa nepārsniedz Civilprocesa likuma 44. panta pirmās daļas 1. punkta „d" apakšpunktā noteikto atlīdzināmo izdevumu apmēru.

Tā kā prasība noraidīta, tad no prasītājas atbildētāju labā piedzenami izdevumi advokāta palīdzības samaksai - /pers. B/ 1533,33 EUR (1200 EUR + 333,33 EUR), /pers. A/ 333,33 EUR un /pers. C/ 333,33 EUR.

[19] Pamatojoties uz Civilprocesa likuma 195. pantu, atbildētājiem un valstij ir nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6 % gadā no visas viņu labā ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko nokavējuma procentu pieaugums apstājas, kad vēl nesamaksāto procentu daudzums sasniedzis piedzītās summas lielumu.

Tiesas kolēģija ņem vērā piemērojamās tiesību normas skaidrojumu jeb interpretāciju, kas izteikta Senāta Civillietu departamenta senatoru kopsapulces 2021. gada 15. decembra lēmumā, kura 4. punktā skaidrots, ka ar konkrēto tiesību normu jaunas tiesības netiek radītas, bet gan tiesa, pamatojoties uz materiālo tiesību normām, tikai konstatē lietas dalībnieka tiesības uz attiecīgo summu. Minētajām atziņām, pamatojoties uz likuma „Par tiesu varu" 49.[1] panta trešo daļu, ir skaidrojošs raksturs, līdz ar ko tās ir ņemamas vērā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 203. panta piektajai daļai tiesas spriedumam, kas stājies likumīgā spēkā, ir likuma spēks. Saistībā ar Civilprocesa likuma 195. panta pirmo daļu tiesas kolēģija secina, ka sprieduma izpildes kavējuma gadījumā ir piemērojams Civillikuma 1759. panta 1. punkts.

Šo apsvērumu dēļ Civilprocesa likuma 195. panta pirmā daļa tiek piemērota arī uz piedziņām valsts labā.

[20] Tiesas kolēģija atzīst, ka saskaņā ar Civilprocesa 204.[1] pantu prasītājai nosakāms 10 dienu termiņš sprieduma labprātīgai izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu, kas skaitāms no šī sprieduma spēkā stāšanās dienas.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 8., 97., 193., 195., 204.,[1] 430., 432., 434. pantu, Civillietu tiesas kolēģija

nosprieda

noraidīt pilnīgi SIA /Nosaukums A/ prasību pret /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/, ar trešo personu Ventspils novada pašvaldību, par braucamā ceļa servitūta nodibināšanu.

Piedzīt no SIA /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, zvērinātas advokātes Valsts amatpersona, personas kods /personas kods/, labā tiesāšanās izdevumus - valsts nodevu 70 EUR (septiņdesmit *euro*), izdevumus sakarā ar rakstveida pierādījumu iegūšanu 118,58 EUR (viens simts astoņpadsmit *euro* un 58 centi) un ceļa izdevumus 17,60 EUR (septiņpadsmit *euro* un 60 centi), ieskaitot tos advokātes kontā Nr. /konta numurs/, AS „Swedbank".

Piedzīt no SIA /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, /pers. B/, personas kods /personas kods/, labā ar lietas vešanu saistītos izdevumus - advokāta palīdzības samaksai 1533,33 EUR (viens tūkstotis pieci simti trīsdesmit trīs *euro* un 33 centi), ieskaitot tos atbildētāja kontā Nr. /konta numurs/, AS „Swedbank".

Piedzīt no SIA /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, /pers. A/, personas kods /personas kods/, labā ar lietas vešanu saistītos izdevumus - advokāta palīdzības samaksai 333,33 EUR (trīs simti trīsdesmit trīs *euro* un 33 centi), ieskaitot tos atbildētāja kontā Nr. /konta numurs/, AS „Swedbank".

Piedzīt no SIA /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, /pers. C/, personas kods /personas kods/, labā ar lietas vešanu saistītos izdevumus - advokāta palīdzības samaksai 333,33 EUR (trīs simti trīsdesmit trīs *euro* un 33 centi), ieskaitot tos atbildētāja kontā Nr. /konta numurs/, AS „Swedbank".

Noteikt /Valsts amatpersona/, /pers. A/, /pers. B/ un /pers. C/ tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6 % gadā no visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, sasniedzot piedzītās summas lielumu.

Piedzīt no SIA /Nosaukums A/, reģistrācijas Nr. /reģistrācijas numurs/, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 17 EUR (septiņpadsmit *euro*), kas jāsamaksā Tiesu administrācijai, NMR 90001672316, BIC kods TRELLV22 kontā Nr. LV51TREL2190458019000.

Noteikt valstij tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei (izsoles noslēguma dienai) saņemt likumiskos 6 % gadā no visas ar spriedumu piedzītās summas, ar nosacījumu, ka šo likumisko kavējuma procentu pieaugums apstājas, sasniedzot piedzītās summas lielumu.

Noteikt termiņu SIA /Nosaukums A/ labprātīgai sprieduma izpildei daļā par tiesāšanās izdevumu piedziņu 10 dienas no sprieduma spēkā stāšanās brīža.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā 30 dienu laikā no sprieduma pasludināšanas dienas - 2024. gada 9. februāra - Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentam, iesniedzot kasācijas sūdzību Kurzemes apgabaltiesā.

Tiesnese J. Mauliņa

Tiesnesis I. Grigorjevs

Tiesnese L. Jansone

DOKUMENTS PARAKSTĪTS ELEKTRONISKI AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU.